

Єрьоміна Олена Вячеславівна,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою
кафедри політології та філософії,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-6065-2279

УДК 35.334.723.4

doi: 10.34213/ap.21.01.05

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ “ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО” У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Досліджено різні наукові підходи щодо визначення поняття державно-приватне партнерство та виділено важливі аспекти такого партнерства. Розглянуто чотири концептуальні підходи до розуміння природи державно-приватного партнерства, які існують у юридичній, економічній та соціологічній науках, а саме: організаційний, фінансовий, цільовий та політичний. Виявлено, що наведені підходи висвітлюють різні аспекти державно-приватного партнерства, а тому лише у їхньому поєднанні можуть дати цілісне розуміння цього явища.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; публічно-приватне партнерство; соціальна сфера; дефініція; культура; культурна політика.

Постановка проблеми. Вагомою складовою ефективного функціонування закладів сфери культури є правильно побудовані організаційно-економічні відносини. Істотні зміни в культурній сфері, спричинені економічними, політичними, ринковими, та соціальними реформами вплинули на розвиток старих та сприяли виникненню нових суб'єктів культурної діяльності, заснованих як на державній (комунальній) так і на приватній власності. Що призвело до якісних та кількісних змін у культурному житті суспільства.

Кризовий стан сфери культури вимагає запровадження такої моделі управління доступними ресурсами, яка б ґрунтувалася на взаємній співпраці між органами державної законодавчої та виконавчої влади, громадськістю та безпосередньо суб'єктами сфери культури. Відповідна співпраця має ґрунтуватися на постійній взаємодії у вирішенні питань соціально-культурного розвитку, що відповідає специфіці культурної сфери і є вкрай важливою в умовах розбудови громадського суспільства в Україні.

Досвід демократичних держав переконливо свідчить, що державна політика у сфері культури є ефективною лише за умови, коли до її розробки і реалізації залучаються широкі кола громадськості. Партнерство державного і приватного секторів економіки привертало увагу вчених практично з самого початку виникнення економічної науки. На перших стадіях її розвитку ступінь втручання або невтручання держави в діяльність приватного сектора вивчали різні наукові школи і напрями. Але до початку ХХ ст. співпраця держави й бізнесу в економіці практично не вивчалася. У подальшому виникла концепція змішаної економіки, яка розглядала не лише проблеми державного втручання в ринкові відносини, але й передбачала можливість безпосередньої співпраці держави та бізнесу. З початку 90-х років ХХ ст., після появи і реалізації перших проектів державно-приватного партнерства, виникла необхідність теоретичного осмислення інтересів, мотивів, факторів і можливостей співпраці держави й бізнесу у формі державно-приватного партнерства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змістовне визначення дефініції державно-приватне партнерство досліджували вітчизняні й зарубіжні

© Єрьоміна О. В., 2021

вчені: Дж. Блондел, В. Варнавський, Ван Хем, К. Греве, А. Гриценко, О. Гош, С. Данасарова, Б. Данилишин, В. Міхеєв, В. Ребок та ін., у працях яких проблеми взаємодії інститутів влади і бізнесу аналізуються з різних позицій.

Переважають більшість українських науковців вважають, що співробітництво держави і бізнесу має на меті покращення фінансових і матеріальних показників, отримання соціально-економічних вигід учасників партнерства. Так, науковці І. Запатріна та Т. Лебеда стверджують, що взаємодія держави та приватного сектору здійснюється з метою вирішення суспільно-важливих проблем в інтересах суспільства в цілому чи окремої територіальної громади.

Однак, віддаючи належне досягненням науковців у сфері державно-приватного партнерства, високому рівню опрацювання загальнотеоретичних питань, аналіз сучасних проблем і тенденцій розвитку державно-приватного партнерства в окремих сферах суспільної діяльності, зокрема у сфері культури в Україні досі залишається актуальним.

Метою статті є розгляд теоретичних засад реалізації державно-приватного партнерства у процесі формування та реалізації культурної політики, аналіз нормативно-правових документів, які регулюють відносини державно-приватного партнерства, аналіз різних підходів щодо визначення поняття державно-приватне партнерство, розширення діапазону визначень і змістовних понять державно-приватного партнерства.

Виклад основного матеріалу. Черговий етап розвитку української державності стимулював появу нових суспільних відносин та орієнтацію на засади ринкової економіки. Ці перетворення мали вплив на розвиток економічної системи держави, зокрема і на суб'єкти сфери культури. Таким чином, саме органи державної влади та місцевого самоврядування відіграють провідну роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку суспільства. Це не можна недооцінювати, бо занепад культурної сфери призводить до духовної деградації людини, що в свою чергу негативно впливає на розвиток людського капіталу та унеможливає реалізацію людського потенціалу.

Останнім часом більш актуальним стає питання партнерської взаємодії державного та приватного секторів та їхня ролі у соціально-економічному розвитку країни. Впровадження державно-приватного партнерства пов'язано з виникненням потреби у значних обсягах інвестицій для фінансування й підвищення ефективності реалізації суспільно значущих проектів як на національному, так і на регіональному рівнях. У зарубіжних країнах співпраця держави та бізнесу являє собою альтернативу приватизації, оскільки державно-приватне партнерство дає можливість державним органам влади залучати кошти приватного сектора не втрачаючи контроль над державними об'єктами. Основну масу проектів державно-приватного партнерства, які реалізуються в цих країнах, складають проекти, пов'язані з інфраструктурними об'єктами, приватизація яких у багатьох країнах визнається недоцільною із стратегічних мотивів, щоб уникнути соціально-економічної дискримінації населення або з інших причин [2].

Чинний Закон України "Про державно-приватне партнерство" від 01.07.2010 р. № 2404-VI, який дає законодавче визначення державно-приватного партнерства як "співробітництва між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та

іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом" [13].

У науковій літературі діапазон визначень і змістовних понять державно-приватного партнерства є досить великим. На відміну від законодавчого визначення, науковці і надалі пропонують власні детермінанти для державно-приватного партнерства. Для зручності, думки вчених можна поділити на кілька груп. Зокрема, В. Міхеев визначає державно-приватне партнерство як систему співпраці приватного сектора, підприємств і організацій бізнесу з державними установами, а також регіональних корпорацій з державними підприємствами, установами, спрямованої на досягнення загальних економічних цілей, на рішення актуальних соціально-економічних задач [9]. Зазначене вище характеризує державно-приватне партнерство як соціально-економічне явище, але не повністю розкривається довгострокова та ризикова діяльність.

У свою чергу Б. Данилишин дає визначення державно-приватного партнерства як системи співробітництва, в якій розподіляються ризики між партнерами за принципом кращої спроможності їх нейтралізації, а також існує узгоджений підхід до поділу винагород [6]. До групи цих вчених також належить і В. Ребок, який зазначає, що це довгострокове співробітництво між державою, органами місцевого самоврядування і приватними фірмами, які, по-перше, розподіляють між собою ризики визначеного бізнесу, і, по-друге, приватні фірми беруть на себе якісь державні, муніципальні задачі і керують цими задачами самостійно і на свій ризик [10]. Ми підтримуємо такі позиції, адже останні двоє вчених виокремлюють особливості державно-приватного партнерства як унікального інституту взаємодії державного і приватного партнера, а також їхні основні риси (розподіл ризиків, довготривалість відносин, делегування соціальних функцій приватному партнеру).

Інша група науковців веде мову про угоду між державою та приватними особами, зокрема С. Данасарова зазначає, що державно-приватне партнерство – це домовленість між державною і приватними структурами про спільну реалізацію суспільно-значущих проектів найбільш ефективним способом і по більш низькій вартості, ніж держава зможе здійснювати самостійно [5, с. 4]. На нашу думку, узагальнюючим для обох груп є визначення В. Варнавського, який вказує, що державно-приватне партнерство – це інституціональний і організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проектів у широкому спектрі сфер діяльності [1].

Дуже цікавим з точки зору теорії адміністративного права в аспекті інституту делегування повноважень є визначення Європейської комісії 2003 року, яке полягає у наступному: це передання приватному сектору частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися чи фінансувалися публічним сектором [12, с. 319].

Аналізуючи вищезазначені визначення, можна дійти висновку, що всі вони перекликаються і в основному мають на увазі, по-перше, співпрацю у формі домовленості або угоди, яка покликана забезпечити юридичну рівність сторін, по-друге, мета такої співпраці обов'язково має бути спрямована на досягнення вищого суспільного блага, а також не менш важливим є реалізація проекту на основах забезпечення якісно кращого результату, ніж здійснення таких же дій, але без приватного партнера.

З огляду на те, що державно-приватне партнерство є складним механізмом взаємодії двох партнерів, держави та бізнесу, охоплює багато сфер, переслідує багато цілей, спрямованих на різні масштаби, реалізується через різні організаційні форми, прийти до чіткого та узгодженого визначення поняття державно-приватного партнерства, яке б відображало його специфіку та багатоаспектність, дуже складно. Оскільки в науці існує багато різних поглядів щодо визначення дефініції “державно-приватне партнерство”, це зумовило появу наукової дискусії з приводу того, чи існує потреба у єдиному, універсальному визначенні поняття державно-приватне партнерство. Нами пропонується розвинути дослідження підходів щодо визначення поняття державно-приватне партнерство, виокремивши різні аспекти партнерства, що згадуються різними науковцями та фахівцями з державно-приватного партнерства. Тому вважаємо за необхідне розглянути чотири концептуальні підходи до розуміння природи державно-приватного партнерства, які існують у юридичній, економічній та соціологічній доктрині, а саме: організаційний, фінансовий, цільовий та політичний.

За організаційним підходом державно-приватне партнерство розуміється як інструмент державного управління та/або регулювання, тобто, як система організаційних відносин між державним та приватним секторами економіки, наприклад у формі фінансових угод [18, с. 553]. Яскравими представниками такого підходу є Ван Хем і Коппенян, які зазначають: “відносини довгострокового характеру між державним і приватним секторами, в рамках яких вони спільно розробляють та надають суспільству продукти та послуги на основі розподілу ризиків, витрат і ресурсів, пов’язаних із цими продуктами та послугами” [19, с. 598]. До організаційного напрямку досліджень цього явища можна віднести також практико-спрямоване визначення державно-приватного партнерства, сформульоване Комісією з державно-приватного партнерства Великої Британії [15].

Експерти представництва ООН в Україні з питань розвитку державно-приватного партнерства в гуманітарній сфері економіки наголошують, що державно-приватне партнерство це “...форма організації бізнесу між державною та приватною сторонами, яка дозволяє реалізувати суспільно значущі проекти більш ефективним шляхом, ніж цього можуть досягти ймовірні партнери поодиночі, та передбачає спільне інвестування матеріальних і нематеріальних активів”.

У “Зеленій книзі” Європейської Комісії у 2004 році загострено увагу на організаційних аспектах партнерства як “різноманітній формі співпраці між органами державної влади та приватним сектором, яка спрямована на забезпечення фінансування, будівництва, реконструкції, управління і технічного обслуговування інфраструктури або надання послуг [16].

Згідно з фінансовим підходом, основна увага зосереджується на фінансових аспектах відносин партнерства: скороченні державного боргу, зменшенні тиску на державний бюджет через залучення приватного фінансування, покращенні співвідношення ціна/якість у наданні послуг тощо. Типовим для цього підходу є розуміння державно-приватного партнерства як системи фінансових взаємин, які посідають провідне місце у публікаціях “проектного” напрямку досліджень механізмів реалізації державно-приватного партнерства у сфері суспільної інфраструктури, оскільки саме проектні механізми фінансування державно-приватного партнерства є найбільш поширеними. Зокрема, Дж. Блондел визначає цей інститут через

елементи фінансового механізму: “державно-приватне партнерство зазвичай, включає в себе проектування, будівництво, фінансування, обслуговування та/або експлуатацію об’єктів інфраструктури суспільного призначення приватним сектором в рамках довгострокових контрактів фінансового характеру” [14, с. 28].

Л. Гриценко розглядає “форми взаємовідносин між державою або органами місцевого самоврядування та приватними партнерами, які оформляються у вигляді договору, передбачають реалізацію і спільне фінансування суспільно значущих проектів на довгостроковій основі та розподіл ризиків, відповідальності і винагород” [4].

Б. Данилишин під державно-приватним партнерством розуміє одну з форм співпраці держави та приватного сектору економіки, яка дозволить підвищити ефективність від реалізації масштабних проектів у рамках економіки країни в цілому [7].

Відповідно до цільового підходу, державно-приватне партнерство розглядається як складова стратегії суспільного розвитку, що на основі співпраці держави і бізнесу забезпечує сталі темпи розвитку, зростання загальної ефективності капіталовкладень та досягнення інших цілей розвитку.

Такої концепції дотримується також Світовий банк, який визначає державно-приватне партнерство як “спільні ініціативи державного та приватного секторів в поєднанні із неприбутковим сектором, іншими державами, міжнародними та громадськими організаціями, у яких кожен з учасників бере участь у наданні ресурсів... та у процесі ухвалення рішень” [11, с. 2–3].

Українські дослідники здебільшого вважають, що співпраця держави і бізнесу здійснюється з метою покращення фінансових і матеріальних результатів діяльності, отримання соціально-економічних вигід учасників партнерства. Так, науковці І. Запатріна та Т. Лебеда стверджують, що взаємодія держави та приватного сектору здійснюється з метою вирішення суспільно-важливих проблем в інтересах суспільства в цілому чи окремої територіальної громади [8, с. 57]. Таку позицію підтримує О. Гош, вказуючи на те, що співпраця держави та бізнесу виникає тільки тоді, коли є впевненість в отриманні теперішньої чи майбутньої вигоди для кожного з учасників партнерства [3, с. 91–92]. Зосереджуючи увагу на збалансуванні інтересів між державою та бізнесом, вчений стверджує, що коли баланс інтересів існує, то держава і бізнес отримують вигоди, недосяжні при спробі самостійного інвестування. Однак при зникненні економічних вигід партнерів співпраця припиняється.

Згідно з політичним підходом, державно-приватне партнерство розглядається як політичний евфемізм. Наприклад, К. Греве зазначає, що “словосполучення “державно-приватне партнерство” виглядає доволі привабливим в очах громадськості, а отже, цілком очевидним є те, що поняття “державно-приватне партнерство” може стати ще одним псевдонауковим терміном, за допомогою якого уряд буде відвертати увагу загалом від все більш складної та запутаної практики державних закупівель” [17, с. 60]. Але з юридичної точки зору ця концепція не може враховуватися, адже тут досліджується більш політологічний аспект явища.

Проведене дослідження свідчить про те, що підходи науковців до трактування поняття “державно-приватне партнерство” є різноманітними та неоднорідними. Одні автори зосереджують увагу на суспільній важливості спільних проектів держави і бізнесу, інші розглядають як інструмент

вирішення завдань держави в економічній чи соціальній сферах, деякі вважають засобом досягнення вигід для учасників партнерства.

Проаналізувавши погляди науковців щодо визначення державно-приватного партнерства, можна дійти висновку, що дану дефініцію необхідно розглядати у вузькому та широкому розумінні:

– у широкому аспекті – це механізм узгодження цілей і забезпечення балансу інтересів держави і бізнесу в межах реалізації соціально-економічних проектів, націлених на досягнення спільної вигоди;

– у вузькому розумінні – це довгострокові фінансові відносини між державними органами влади та приватним сектором на взаємовигідних умовах, які передбачають інвестування коштів приватного партнера в об'єкти державної власності і здійснення спільного управління ними, з метою задоволення громадських питань, який включає весь життєвий цикл певного проекту.

Узагальнюючи вище наведене, можемо наголосити, що існування різних підходів щодо визначення дефініції “державно-приватне партнерство” призвело до виникнення дискусій серед науковців з приводу того, чи існує потреба в єдиному, універсальному тлумаченні поняття державно-приватне партнерство. Усі ці підходи висвітлюють різні аспекти державно-приватного партнерства, а тому лише у їхньому поєднанні можуть дати цілісне розуміння цього явища. Разом із тим запропоновані визначення є лише спробою наближення до розкриття справжньої суті взаємозв'язків, що виникають між державою та бізнесом при реалізації державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел

1. Варнавский В. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления. *Отечественные записки*. 2004. № 6 (21). URL: <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy- stanovleniya> (дата звернення: 17.03.2021).
2. Варнавский В. Государственно-частное партнерство: некоторые вопросы теории и практики. *Мировая экономика и международные отношения*. 2011. № 9. С. 41–50.
3. Гош О. Про економічну сутність понять “співробітництво” і “партнерство”. *Економіка України*. 2012. № 5. С. 91–95.
4. Гриценко Л. Л. Концептуальні засади державно-приватного партнерства. *Вісник СумДУ. Серія “Економіка”*. 2012. № 3. С. 52–59.
5. Данасарова С. Д. Институт частно-государственного партнерства: становление и развитие в России : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01. Улан-Удэ, 2007. 24 с.
6. Данилишин Б. М. Аналіз регуляторного впливу при впровадженні Закону України “Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні” / Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. URL: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system> (дата звернення: 17.03.2021).
7. Данилишин Б. М. Державно-приватне партнерство – стратегічна форма взаємодії влади і бізнесу. URL: <http://news.yuristonline.com/news/kmu/2> (дата звернення: 17.03.2021).
8. Запатріна І., Лебеда Т. Державно-приватне партнерство як фактор економічного зростання та проблеми його розвитку в Україні. *Економіст*. 2011. № 3. С. 52–58.
9. Михеев В. А. Государственно-частное партнерство в реализации приоритетных национальных проектов. URL: <http://viperson.ru/articles/miheev-v-a-gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-realizatsii-prioritetnyh-natsionalnyh-proektov> (дата звернення: 17.03.2021).
10. Перспективы развития государственно-частного партнерства в Украине. Заседание “Юридического пресс-клуба”. URL: www.press-club/org.ua/index.php?option/ (дата звернення: 17.03.2021).
11. Пильтяй О. В. Сучасні концепції та підходи до визначення державно-приватного партнерства. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_40 (дата звернення: 17.03.2021).
12. Полякова О. М. Державно-приватне партнерство в Україні: проблеми становлення. *Коммунальное хозяйство городов. Серия: Экономические науки*. 2009. № 87. С. 317–322.

13. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI (зі змінами і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 17.03.2021).
14. Blondal J. R. *International Experience Using Outsourcing, Public Private Partnerships and Vouchers*. Arlington VA: IMB Centre for the Business of Government, 2005. 48 p.
15. *Building Better Partnerships: Executive Summary*. London : IPPR, Commission on UK Public Private Partnerships, 2001.
16. Green Paper on Public-Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions / Commission of the European Communities. Brussels, 30.04.2004. URL: http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0327en01.pdf (дата звернення: 17.03.2021).
17. Greve C. Public-Private Partnerships in Scandinavia. (2003). *International Public Management Review*. Vol. 4, № 2. P. 59–69.
18. Hodge G. A., Greve C. Public Private Partnership: An International Performance Review (2007). *Public Administration Review*. Vol. 67, № 3. P. 545–558.
19. Van Ham H., Koppenjan J. Building Public Private Partnerships: Assessing and Managing Risks in Port Development. (2001). *Public Management Review*. Vol. 4, № 1. P. 593–616.

Yeromina O. V.,

*Postgraduate Student of Political Science and Philosophy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-6065-2279*

THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF “PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP” IN THE SPHERE OF CULTURE

The article provides a legislative definition of public-private partnership. It was also found out that the existence of a numerous points of view on the definition of public-private partnership has led to the emergence of a scientific debate about a question if there is a demand for a single, universal definition of public-private partnership. We suggest proceeding study of the approaches to public-private partnership definition through highlighting different aspects of the cooperation, mentioned by various scientists and experts in public-private partnership. Therefore, we consider necessity of studying four conceptual approaches to understanding the genesis of public-private partnership such as organizational, financial, target and political ones that exist in the legal, economic and sociological sciences.

The study shows that the scientists' approaches to the definition of public-private partnership are diverse and heterogeneous. Some authors focus on the social importance of joint projects of state and business, others observe it as an instrument for solving state's problems in the economic or social spheres, some of them consider it as a method of achieving benefits for the participants of the partnership.

At the same time, analyzing the definitions given in the article, we can conclude that they all overlap and mainly imply several statements. Firstly, cooperation in the form of an agreement or a convention aligned to ensure legal equality of the parties. Secondly, the purpose of such cooperation must be aimed at achieving the highest public good. In addition, it is equally important to implement the project based on ensuring a qualitatively better result than the implementation of the same actions, but without a private partner.

Also analyzing the scholars' views on the definition of public-private partnership, we can conclude that this definition should be considered in a narrow and broad sense.

In our research, we ascertain that all scientific approaches elucidate various aspects of public-private partnership, and therefore only their combination can give a holistic comprehension of this phenomenon.

Keywords: public-private partnership; social sector; definition; culture; cultural policy.

References

1. Varnavsky, V. (2004). Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo: nekotoryyye voprosy teorii i praktiki. *Domestic notes, issue 6* (21). URL: <http://www.strana-oz.ru/2004/6/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-rossii-problemy-stanovleniya> [in Russian].
2. Varnavsky, V. (2011). Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo: nekotoryyye voprosy teorii i praktiki. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye otnosheniya, issue 9, 41–50* [in Russian].
3. Gosh, O. (2012). Pro ekonomichnu sutnist poniat “spivrobitnytstvo” i “partnerstvo”. *Ekonomika Ukrainy, issue 5, 91–95* [in Ukrainian].
4. Hrytsenko, L (2012). Kontseptualni zasady derzhavno-pryvatnoho partnerstva. *Visnyk SumDU. “Ekonomika”, issue 3, 52–59* [in Ukrainian].

5. Danasarova, S. (2007). Institut chastno-gosudarstvennogo partnerstva: stanovleniye i razvitiye v Rossii [Institute of Public-Private Partnership: Formation and Development in Russia]. *Candidate's thesis*. Ulan-Ude [in Ukrainian].
6. Danylyshyn, B. Analiz rehuliatornoho vplyvu pry vprovadzhenni Zakonu Ukrainy "Pro zahalni zasady rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini" [Analysis of regulatory impact in the implementation of the Law of Ukraine "On General Principles of Public-Private Partnership Development in Ukraine"]. Departament investytsiinoi ta innovatsiinoi diialnosti. URL: www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system [in Ukrainian].
7. Danylyshyn, B. Derzhavno-pryvatne partnerstvo – stratehichna forma vzaiemodii vlady i biznesu [Public-private partnership is a strategic form of interaction between government and business]. URL: <http://news.yuristonline.com/news/kmu/2> [in Ukrainian].
8. Zapatrina, I. (2011). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak faktor ekonomichnoho zrostantia ta problemy yoho rozvytku v Ukraini [Public-private partnership as a factor of economic growth and problems of its development in Ukraine]. *Ekonomist*, issue 3, 52–58 [in Ukrainian].
9. Mykheev, V. (2007). Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v realizatsii priorytetnykh natsionalnykh proyektov [Public-private partnership in the implementation of priority national projects]. URL: <http://viperson.ru/articles/miheev-v-a-gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-v-realizatsii-priorytetnykh-natsionalnyh-proektov> [in Russian].
10. Perspektivy razvitiya gosudarstvenno-chastnogo partnerstva v Ukraine. Zasedaniye "Yuridicheskogo press-kluba". URL: www.press-club/org.ua/index.php?option/ [in Russian].
11. Pyltiai, O. (2011). Suchasni kontseptsii ta pidkhody do vyznachennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, issue 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_40 [in Ukrainian].
12. Poliakova, O. (2009). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: problemy stanovlennia [Public-private partnership in Ukraine: problems of formation] *Kommunalnoye khozyaystvo gorodov. "Ekonomicheskyye nauki"*, 87, 317–322 [in Ukrainian].
13. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 r. № 2404-VI (zi zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
14. Blondal, J. (2005). International Experience Using Outsourcing, Public Private Partnerships and Vouchers. = Arlington VA: IMB Centre for the Business of Government.
15. Building Better Partnerships: Executive Summary. London: IPPR, Commission on UK Public Private Partnerships, 2001.
16. Green Paper on Public-Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions. *Commission of the European Communities*. Brussels, 30.04.2004. URL: http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0327en01.pdf.
17. Greve, C. (2003). Public-Private Partnerships in Scandinavia. *International Public Management Review*, vol. 4, 2, 59–69.
18. Hodge, G., Greve, C. (2007). Public Private Partnership: An International Performance Review. *Public Administration Review*, vol. 67, 3, 545–558.
19. Van Ham, H., Koppenjan, J. (2001) Building Public Private Partnerships: Assessing and Managing Risks in Port Development. *Public Management Review*, vol. 4, 1, 593–616.

Надійшла до редакції 18.03.2021 р.